

Силабус
навчальної дисципліни
Медико-біологічні та соціальні аспекти здоров'язбереження
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма **«Середня освіта. Біологія та здоров'я людини».**
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти

Викладач (і) Хатунцева Світлана Миколаївна
Посилання на сайт <https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=1401>
Контактний тел. 096 561 33 15
E-mail викладача: katunceva1974@gmail.com
Графік консультацій Вівторок 13.00 -14.20 год.
Субота 13.00 -14.20 год.

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3/ 90 год.	очна (денна)	12 год.	12 год.	64 год.	залік
	заочна (дистанційна)	4 год.	4 год.	82 год	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: здоров'я, медико-біологічний аспект здоров'язбереження, технології, соціальний аспект здоров'язбереження, освітнє середовище.

Мета курсу: забезпечити студентів теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для розуміння медико-біологічних і соціальних аспектів здоров'язбереження, розвинути здатність впроваджувати інноваційні методи збереження здоров'я в освітньому середовищі.

Предмет вивчення навчальної дисципліни **«Медико-біологічні та соціальні аспекти здоров'язбереження»** охоплює сукупність медико-біологічних, соціальних, психологічних та педагогічних факторів, що впливають на здоров'я людини, а також методи, технології та стратегії збереження, зміцнення та відновлення здоров'я.

У результаті вивчення дисципліни студент буде **знати:** основи конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу; основні поняття та теоретичні засади здоров'язбереження; аналізувати медико-біологічні та соціальні фактори, що впливають на здоров'я.

У результаті вивчення дисципліни студент буде **вміти:** забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища, оперувати поняттями про безбар'єрне освітнє середовище; використовувати сучасні методи і технології навчання біології та здоров'я людини, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів біології та основ здоров'я людини з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, вивчити методи профілактики захворювань та промоції здоров'я; обирати ефективні шляхи і способи збереження, зміцнення, відновлення здоров'я людини.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності	Результати навчання
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p> <p>The ability to solve complex tasks or problems in the field of education, which involves the implementation of innovations and/or conducting pedagogical research and is characterized by the uncertainty of conditions.</p> <p>ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.</p> <p>ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>ФК 9. Здатність використовувати сучасні методи і технології навчання біології та здоров'я людини, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів біології та основ здоров'я людини з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.</p> <p>ФК 13. Здатність формувати знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення, відновлення здоров'я людини.</p>	<p>РН6. Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.</p> <p>РН7. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>РН9. Володіє методами і сучасними технологіями навчання біології та здоров'я людини, доступно використовує систему наукових біологічних та інших знань у площині навчальних предметів біології та основ здоров'я людини.</p> <p>РН13. Використовує знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини.</p>

Зміст курсу:

Тема 1. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.

Основні визначення здоров'я. Біологічна, соціальна та психологічна сутність здоров'я. Адаптація організму до зовнішніх факторів середовища. Показники здоров'я. Фактори, що впливають на здоров'я людини. Донозологічна діагностика організму за показниками адаптаційного потенціалу та рівня здоров'я. Поняття про індивідуальність, адаптацію та безбар'єрність, умови функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Тема 2. Основи діагностики, класифікація діагностичних моделей. Характеристика понять «діагностика» та «діагноз». Класифікація, види діагнозів у медичній практиці. Моделі розвитку хвороби, як основа діагностики. Нозологічна діагностика. Донозологічна діагностика. Суб'єктивні та об'єктивні методи обстеження в клінічній практиці.

Тема 3. Соматоскопія опорно-рухового апарату людини.

Постава. Фізіологічні норми постави. Дослідження голови, верхнього плечового поясу та грудної клітки методом соматоскопії. Дослідження хребетного стовпа. Дослідження форми та розмірів верхніх та нижніх кінцівок. Візуальна діагностика постави та рухового стереотипу людини. Профілактика захворювань опорно-рухового апарату.

Тема 4. Дослідження фізичного розвитку. Антропометрія.

Поняття, застосування та показники антропометрії. Вимірювання повздовжніх і поперечних розмірів тіла. Вимірювання обхватних розмірів тіла. Визначення маси тіла та площі поверхні тіла. Визначення та контроль фізичного розвитку людини методами антропометрії.

Тема 5. Діагностика функціонального стану серцево-судинної системи.

Методи дослідження функціонального стану серцево-судинної системи. Артеріальний тиск. Тонometrія. Артеріальний пульс. Пульсометрія. Розрахункові методи визначення гемодинамічних показників. Визначення та оцінка показників функції серцево-судинної системи.

Тема 6. Функціональні проби та тести на толерантність до фізичних навантажень. Функціональні проби, вимоги до їх проведення. Методи визначення фізичної працездатності. Методи визначення максимального споживання кисню (МСК). Типи реакції серцево-судинної системи на фізичне навантаження. Оцінка функціональних можливостей організму методом проб, тестів та індексів. Засоби оздоровлення. Здоров'язбережувальні технології.

Методи навчання: Словесні (пояснення, розповідь, лекція, вступна бесіда, навчальна дискусія, опора на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); наочні (ілюстрування, опорний мультимедіа-конспект, навчальні фільми); практичні (вправи, моделювання професійних ситуацій, гейміфікація, дослідження, проектування).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: інтернет-ресурси, таблиці тощо.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проектор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі усного екзамену.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та	Частина підсумкової	Підсумкова
--------------	-------------------------------	---------------------	------------

	підсумкового контролю у балах	оцінки у балах	оцінка
Поточний контроль		50	100
Лекційні заняття	6		
Практичні заняття	44		
Підсумковий контроль		50	
екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		Відмінно
	1	1	2	3	3	4	4
	-17	8-25	6-29	0-32	3-39	0-45	6-50
	F	F	E	D	C	B	A
не зараховано		Зараховано					
Лекційне заняття 1		1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 2			1	1	1	1	1
Лекційне заняття 3				1	1	1	1
Лекційне заняття 4					1	1	1
Лекційне заняття 5						1	1
Лекційне заняття 6							1
Всього	0	1	2	3	4	5	6
Практичне заняття 1	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 2	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 3	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 4	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 5	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 6	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Всього	17	24	27	29	35	40	44
Разом максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		Відмінно
	1	1	2	2	3	3	4
	-17	8-24	5-28	9-32	3-38	9-44	5-50
F	FX	E	D	C	B	A	
Питання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Питання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6

Питання 3	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 4. Відповідність результатів контролю знань за різними шкалами та критерії оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Шкала оцінювання ЄКТС		Критерії оцінювання	Національна шкала оцінювання	
	Оцінка за шкалою ЄКТС	Значення оцінки за шкалою ЄКТС		Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, може використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої відповіді.	відмінно	зараховано
78-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці творчо розв'язує вправи і завдання у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	
65-77	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; вміє контролювати власну діяльність; виправляти помилки, добирати аргументи для	добре	

			підтвердження своїх думок.		
58-64	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	Задовільно	
50-57	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, фрагментів.	незадовільно	не зараховано

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64	задовільно		D (задовільно)
50-57			E (задовільно)

35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література:

Основна:

1. Біологічні й медико-соціальні основи здоров'я зі змістовим модулем: загальна та вікова фізіологія : конспект лекцій / укладач Н. В. Коляда. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 106 с.
2. Екстрена та невідкладна медична допомога. У VI томах. Т. IV Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі: підручник для студ. Вищ. Навч. закл. / Крилюк В.О. та ін. - Київ: Ожива, 2020. 300 с.
3. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях : Навчальний посібник для підготовки фахівців першого (освітньо-професійного) рівня, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (1 курс) (за загальною редакцією Волянського П.Б. та Гринзовського А.М.) / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Калашченко С.І. та ін.] Київ : ІДУЦЗ, 2018. 216 с.
4. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.
5. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія [за заг. ред. Л.М. Рибалко]. Тернопіль : Осадца В.М., 2019. 400 с.
6. Мелега К.П. Сучасні технології здоров'язбереження : навч. посіб. / К. П. Мелега ; рец. : Ю. Д. Бойчук, Т. М. Ганич. Ужгород : Говерла, 2018. 200 с.
7. Методична розробка до практичних занять з дисципліни «Сучасні технології здоров'язбереження» / Укладач: К.П. Мелега. Ужгород, 2021. 48 с.
8. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 року № 441 Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#n42>
9. Основи харчування: підручник / М.І. Кручаниця, І.С. Миронюк, Н.В. Розумикова, та ін. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2019. 252 с.
10. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навчальний посібник / В.С. Тарасюк, М.В. Матвійчук, І.В. Паламар та ін. 4-е видання. К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». 2021. 504 с.
11. Тактична медицина: навчальний посібник / В. Д. Шищук, С. І. Редько, М. М. Ляпа. Київ: Вид. дім «СКІФ», 2022. 176 с.
12. Формування інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища: досвід проектування і реалізації : матеріали круглого столу / упоряд. Н. А. Поліщук. Луцьк : ВППО, 2018. 124 с.

Допоміжна

1. Глазкова І.Я., Хатунцева С.М. Теоретико-методичні засади безбар'єрного освітнього середовища. Кол.монографія: Університети України в умовах нових реалій: збереження наукового та кадрового потенціалу : Наукова монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2024. – 408 с. С. 97-120 .
2. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / В.О. Крилюк, В.Ю. Кузьмін, І.В. Кузьмінський, та ін. Київ, 2017. 120 с.

3. Закон України №2801-ХІІ від 19.11.1992 р. «Основи законодавства України про охорону здоров'я». - Режим доступу: [Основи законодавства Україн... | від 19.11.1992 № 2801-ХІІ \(rada.gov.ua\)](#)
4. Закон України №5081-УІ від 09.12.2015 р. «Про екстрену медичну допомогу». - Режим доступу: [Бйр://гакоп2.гага.аоу.иа/1ат/5Бо^/5081-17.](#)
5. 10. Закон України від 01.01.2016 р. № 1489-14 «Про психіатричну допомогу». - Режим доступу: [Про екстрену медичну допомогу | від 05.07.2012 № 5081-VI \(rada.gov.ua\)](#)
6. Кара С. І. Спортивна фізіологія : навч. посіб. / С. І. Кара. Бердянськ : БДПУ, 2012. 200 с.
7. Навчально-методичний комплекс дисциплін фахової підготовки бакалавра за напрямом «Здоров'я людини*» : наук.-метод. зб. / Кол. авт. // заг. ред. С. В. Страшко. – К. : Освіта, 2013. 360 с.
8. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18.05.2012 р. № 366 «Про затвердження Загальних вимог щодо проведення медичного сортування постраждалих і хворих та форм медичної документації». [Про затвердження Загальних вимог... | від 18.05.2012 № 366 \(rada.gov.ua\)](#)
9. Екстрена медична допомога. Том І: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник / В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, Г.В. Загорій, А.А. Гудима, Н.І. Іскра та ін. Київ. 2017. 504 с.
10. Наказ МОЗ України від 23.01.2016 року N 121 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при посттравматичному стресовому розладі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20160223_0121.html.
11. Маліков М.В., Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / М.В.Маліков, Н.В.Богдановська, А.В.Сватєєв. Запоріжжя: ЗДУ, 2006. 227 с.
12. Медицина надзвичайних ситуацій: підруч. для студ. вищ. мед. навч. заклад. / Чаплик В.В., Олійник П.В., Омельчук С.Т. Вінниця : Нова Книга, 2012.
13. Осіпов В.М. Спортивна медицина: навч. посібник / В.М.Осіпов. Ужгород: ФОП Бреза А.Е., 2013. 215 с.
14. Сучасні технології збереження здоров'я учнів: кращий досвід [Електронні дані] / авт. кол. ; уклад. А. Г. Обухівська, І. І. Цушко. – К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2015.. – 221 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см ISBN 978-617-7118-17-5
15. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В., Паламар І.В., Корольова Н.Д., Кучанська Г.Б., Новицький Н.О. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: Підручник. - К.: «Медицина», 2011. - 526 с.
16. Хатунцева С.М. Методичні рекомендації до практичних та самостійних робіт з історії медицини та фізичної реабілітації. Бердянськ: БДПУ, 2022. 26 с.
17. Хатунцева С.М. Основи анатомії та фізіології нервової системи. Бердянськ: БДПУ, 2021. 82 с.
18. Хатунцева С.М. Глазкова І.Я., Ляхова І.М. Забезпечення безбар'єрного доступу до здоров'язбережувального освітнього середовища. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. 2023.436 с. С. 410-418.
19. Хатунцева С.М., Кара С.І. Методи біостатистики як елемент доказової медицини. Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи: матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. 15 грудня, 2023 р., Київ / Київ. Ун-т імені Бориса Грінченка; за заг. ред. О. В. Ярмолук. К.: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2023. 542 с. С. 529-533.

zfv.s.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/ilid/kfvps/program/Тези_Конференція_ФЗФВС_Грінченко_12.2023.pdf

20. Расторгуєва І.С., Єфімова А.І, Хатунцева С.М., Кара С.І., Сучасні реабілітаційні технології у сфері здоров'я. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки, 2022, Вип. 3. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 381-388.*

21. Хатунцева С.М., Кара С.І., Пшенична Н.С., Расторгуєва І.С., Єфімова А.І. Формування професійної компетентності майбутніх фізичних терапевтів у процесі вивчення біологічних дисциплін. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2022. Вип. 80. Т. 2. С.183–187.*

22. Чижик В.В. Спортивна фізіологія: навч. посібник для студентів / В.В.Чижик. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2011. 256 с.

23. Glazkova, I., Khatuntseva, S., Vaseiko, Y., Shymanovych, I., & Yaroshchuk, L. Future teachers' training to application of cognitive barriers in professional activities during the Covid-19 pandemic *Amazonia Investiga*, 1 (50), (2022), 66–78. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.50.02.7>

24. Glazkova, I., Khatuntseva, S., Yaroshchuk L. Professional Pedagogical Culture: Historical Culturological Aspect. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12 (3), (2020), 144–162. URL: <https://publons.com/publon/36911847/> .

25. Khatuntseva, S., Kabus, N., Portyan, M., Zhernovnykova, O., Kara, S., & Knysh, S. The Method of Forming the Health-Saving Competence of Pedagogical Universities' Students. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12 (1), (2020), 185–197. (Web of Science) (<https://publons.com/publon/32455010/>)

26. Khatuntseva S., Glazkova I., Khatuntseva O. Issue of barriers of self-knowledge in the process of formation of future specialists' readiness for self-improvement. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 2. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 455–463.*

27. Khatuntseva S., Glazkova I. Characterization of barriers to be overcome in the formation of information and communication competence of a future specialist. XII International Scientific and Practical Conference «Challenges and problems of modern science», January 04-05, 2024, London, United Kingdom. P.47-51. [GB.L-0405012024.pdf \(conference-w.com\)](https://www.conference-w.com/GB.L-0405012024.pdf)

28. Khatuntseva S., Glazkova I. Psychological and pedagogical principles of preventing and overcoming barriers in students as a condition for the functioning of a barrier-free educational environment. *Актуальні питання здоров'язбереження, безбар'єрності, фізичної терапії, реабілітації в умовах сьогодення: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 16-17 травня 2024 р., Ужгород / Упорядник: к.мед.н., доц. Мелега К.П. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 203 с. С.177-180.*

29. Khatuntseva S., Frolova O. Pedagogical barriers and ways to overcome them as an incentive for self-improvement. The 2nd International scientific and practical conference “Innovations in education: prospects and challenges of today” (January 16 - 19, 2024) Sofia, Bulgaria. International Science Group. 2024. 389 p. P. 183-186. [INNOVATIONS-IN-EDUCATION-PROSPECTS-AND-CHALLENGES-OF-TODAY \(1\).pdf](https://www.innovations-in-education-prospects-and-challenges-of-today.com/INNOVATIONS-IN-EDUCATION-PROSPECTS-AND-CHALLENGES-OF-TODAY%20(1).pdf)

30. Nalyvaiko O., Prokopenko A., Kabus H., Khatuntseva S., Zhukova O., & Nalyvaiko H. Project-digital activity as a means of forming digital competence of humanities specialties' students. *Information Technologies and Learning, Tools*, 87(1), (2022), 218–235. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4748>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека кафедри
4. Сайти:

<https://mon.gov.ua/>

[Міністерство охорони здоров'я України \(moz.gov.ua\)](https://moz.gov.ua/)